

पाँच वर्षमा भन्डै सात गुणा पुग्यो शंकास्पद कारोबारको रिपोर्टिङ

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा यस्तो रिपोर्टिङ २४ प्रतिशत वृद्धि

यादव हुमागाई

काठमाडौं

देशमा शंकास्पद कारोबार र गतिविधिको रिपोर्टिङ बढ्दो क्रममा देखिएको छ । विगत ५ वर्षमा यस्तो कारोबारको रिपोर्टिङ भन्डै सात गुणा पुगेको सम्पत्ति शुद्धीकरणसम्बन्धी सूचना संकलन र विश्लेषण गर्दै आएको वित्तीय जानकारी इकाइले बताएको छ ।

सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी लगानी नियन्त्रणका लागि प्रभावकारी काम नगरेको भन्दै नेपाल फाइनान्सियल एक्शन टास्क फोर्स (एफएटीएफ) को जोखिमपूर्ण सूची (ग्रे लिस्ट) मा परेका बेला शंकास्पद कारोबार र गतिविधिको ग्राफ बढेको देखिएको हो । एफएटीएफ सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी लगानी नियन्त्रण सम्बन्धमा अन्तरराष्ट्रिय मापदण्ड बनाउने अन्तरराष्ट्रिय अन्तरसरकारी निकाय हो ।

वित्तीय जानकारी इकाइले आइतवार सार्वजनिक गरेको वार्षिक प्रतिवेदन २०८०/८१ अनुसार सूचक संस्थाहरूले आर्थिक वर्ष (आव) २०७६/७७ मा १ हजार ९० ओटा यस्तो कारोबारको रिपोर्टिङ गरेकोमा गत आव २०८०/८१ मा त्यस्तो संख्या ७ हजार ३३८ पुगेको छ । गत आवमा शंकास्पद कारोबार र गतिविधिको रिपोर्टिङ २४ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ । बैंक तथा वित्तीय संस्था, बीमा कम्पनी, सहकारी, विप्रेषण कम्पनी, क्यासिनो, सुनचाँदी व्यवसाय, शेरवजार आदिबाट शंकास्पद कारोबारको सूचना वित्तीय जानकारी इकाइलाई दिनुपर्ने कानूनी व्यवस्था छ ।

सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी ऐन/कानून र निर्देशन परिपालना गर्ने सचेतना बढेको र नियामक निकायहरूको कडाइले पनि शंकास्पद रिपोर्टिङ संख्या बढ्दै गएको प्रतिवेदनमा उल्लेख छ ।

शंकास्पद कारोबारको संख्या बढे पनि सीमा कारोबारको सूचना भने घटेको छ । आव २०७९/८० मा सीमाभन्दा बढी कारोबार भएका १६ लाख ९८ हजार सूचना वित्तीय जानकारी इकाइमा पठाएकोमा २०८०/८१ मा यो संख्या १६ लाख ९७ हजारमा झरेको छ ।

बैंक, वित्तीय संस्था, सहकारीलगायतमा एकै दिन एक जनाले १० लाख रुपैयाँभन्दा बढी नगद कारोबार गरेमा इकाइमा त्यसको

वित्तीय जानकारी इकाइले विभिन्न सूचक संस्थाबाट प्राप्त सूचनाको प्रारम्भिक अध्ययनपछि थप कारवाहीका लागि सम्बद्ध निकायमा पठाउँछ ।

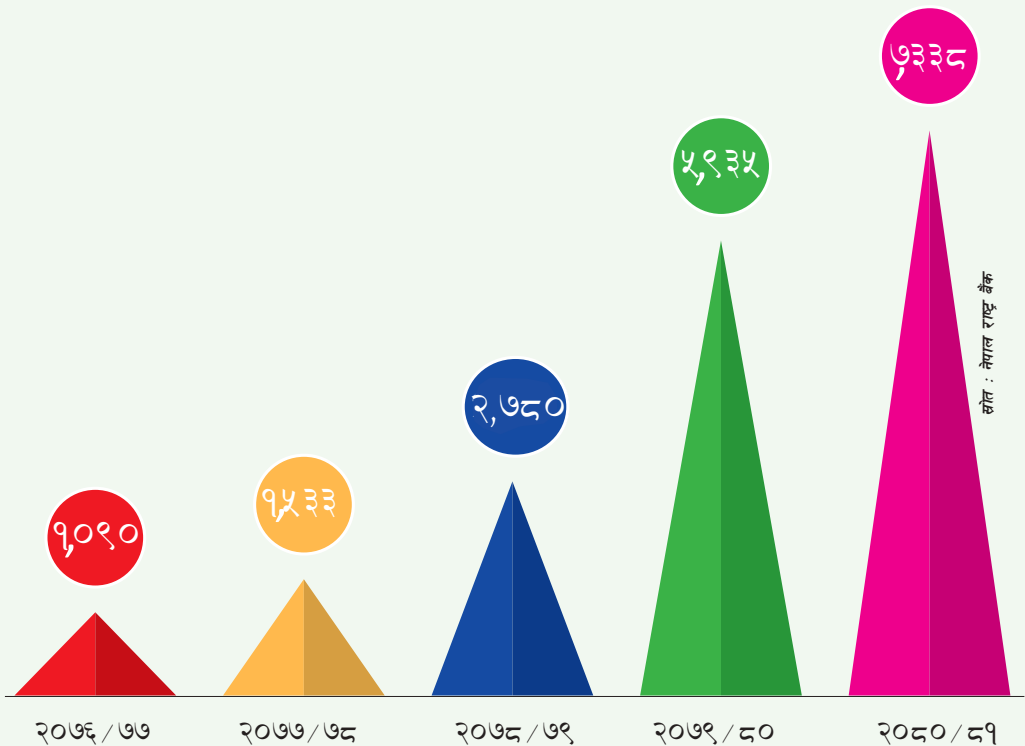
जानकारी गराउनुपर्छ या रिपोर्टिङ गर्नुपर्छ । यस्तै वार्षिक १ लाख रुपैयाँ प्रिमियम तिर्ने गरी जीवन बीमालेख खरीद तथा ३ लाख रुपैयाँभन्दा बढी प्रिमियमको निर्जीवन बीमालेख खरीद भयो भने पनि इकाइलाई त्यसको जानकारी गराउनुपर्छ ।

यसैगरी घरजग्गा खरीदमा १ करोड रुपैयाँभन्दा बढीको कारोबार, शेरवजार कारोबारमा १० लाख, क्यासिनोमा १० लाख, एकाउन्टेन्ट, अडिटर तथा नोटीरी पब्लिकका साथै सुनचाँदी खरीदमा पनि १० लाख रुपैयाँभन्दा बढीको कारोबार गर्नेको सूचना इकाइमा पठाउनुपर्छ । सीमाभन्दा कम रकमको भए पनि कारोबार वा गतिविधि शंकास्पद लाग्यो भने त्यसको सूचना पनि इकाइमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था छ । संस्थाहरूले सीमा कारोबारको ३० दिनभित्र र शंकास्पद कारोबारको ३ दिनभित्र इकाइमा विवरण बुझाउनुपर्छ ।

विभिन्न सूचक संस्थाबाट प्राप्त सूचनाको प्रारम्भिक अध्ययनपछि इकाइले थप कारवाहीका लागि सम्बद्ध निकायमा पठाउँदै आएको छ । गत आवमा आएका शंकास्पद कारोबारका सूचनामध्ये इकाइले ८८९ ओटा अनुसन्धानका लागि विभिन्न निकायमा पठाएको छ । त्यसमध्ये सबैभन्दा बढी नेपाल प्रहरीमा ६१५ ओटा सूचना पठाएको छ । यसबाहेक राजस्व अनुसन्धान विभागमा १९७, सम्पत्ति शुद्धीकरण विभागमा ६०, आन्तरिक राजस्व विभागमा ३८, राष्ट्र बैंकमा ३७, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा १९, नेपाल धितोपत्र बोर्डमा ३, समाज कल्याण परिषद्मा २ र नेपाल बीमा प्राधिकरणमा एउटा सूचना आवश्यक कारवाहीका लागि सिफारिश गरिएको इकाइले बताएको छ ।

शंकास्पद गतिविधि र कारोबारमा विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी सूचना पैसा, बैंकिङ, विदेशी मुद्रा, बीमा र सहकारी क्षेत्रसँग सम्बद्ध ६३३ ओटा छन् । यसबाहेक चिट्ठा, जुवा र सहयोग, सम्पत्ति शुद्धीकरण, कर

शंकास्पद कारोबार/क्रियाकलापको सूचना संख्या

मूल कसुरअनुसार शंकास्पद कारोबार/क्रियाकलापको सूचना

छलीलगायत आपराधिक सूचना अधिक रहेको प्रतिवेदनमा उल्लेख छ । एफएटीएफले फागुन दोस्रो सातादेखि नेपाललाई सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी लगानीको जोखिमपूर्ण सूची (ग्रे लिस्ट) मा राखेको छ । सन् २०२२ मा सम्पन्न एशिया प्यासिफिक

ग्रुप (एपीजी) को पारस्परिक मूल्यांकन प्रतिवेदनपछि, कैफियत सुधार गर्न दिएको १ वर्षपछि पुनर्मूल्यांकन गर्दै नेपाललाई ग्रे लिस्टमा राखिएको हो । एफएटीएफले ग्रे लिस्टबाट बाहिर आउनका लागि नेपालको ७ बुँदे एक्सन प्लान स्वीकृत गरेको छ ।

एफएटीएफले २ वर्षको समय दिए पनि १ वर्षभित्रै यसबाट बाहिर आउने गरी काम भइरहेको सरकारी अधिकारीहरूले दाबी गर्दै आएका छन् । यसअघि सन् २००८ मा पनि ग्रे लिस्टमा परेको नेपाल सन् २०१४ मा मात्रै उक्त सूचीबाट बाहिरिएको थियो ।

नेप्से सीईओ नियुक्त गर्ने निर्णय भएको हो कि होइन ?

अभियान संवाददाता

काठमाडौं

चैत ११ गतेको मन्त्रिपरिषद् बैठकले नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लिमिटेड (नेप्से) को प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सीईओ) मा नारदकुमार लुईटेललाई नियुक्त गरेको समाचारहरू सञ्चारमाध्यममा आए पनि यसको आधिकारितामा प्रश्न उठेको छ ।

मन्त्रिपरिषद् बैठकमा सामेल मन्त्रीहरूलाई उद्घृत गरी लुईटेल सीईओ नियुक्त भएको समाचार सञ्चारमाध्यमहरूमा आएको थियो । सामाजिक सञ्जालमा बढाई खाँदै आएका लुईटेलले अर्थ मन्त्रालयबाट आधिकारिक पत्र हालसम्म नपाएको बताएका छन् ।

मन्त्रिपरिषद्ले गरेको भनिएको निर्णयपछि अर्थ मन्त्रालय पुरदा त्यहाँका उच्च पदस्थ अधिकारीहरूले बढाई र शुभकामना दिएको तर आफूले आधिकारिक पत्र नपाएको लुईटेलले बताए । 'म अर्थ मन्त्रालयसँगको सम्पर्कमा रहँदै आएको छु तर मलाई नियुक्तिको आधिकारिक पत्र दिइएको छैन,' लुईटेलले भने । सूचनाप्राप्ति तथा सञ्चार मन्त्रालयले सार्वजनिक गरेको मन्त्रिपरिषद्को निर्णयको विवरणमा कहिले कतै उनलाई नेप्से सीईओ नियुक्त गर्ने निर्णय भएको खुलाइएको छैन ।

अर्थ मन्त्रालयका सहसचिव एवं प्रवक्ता श्यामप्रसाद भण्डारीले नेप्सेको सीईओ नियुक्तिको निर्णय प्रमाणित भएर मन्त्रालयमा नआएको बताए । मन्त्रिपरिषद् बैठकले निर्णय गरेको विषय प्रमाणित भएर आएमात्र कार्यान्वयनमा लैजान सकिने प्रवक्ता भण्डारीको भनाइ छ । सरकारका मुख्यसचिव एकनारायण अर्यालले नै नेप्से सीईओ नियुक्तिको विषयमा सोमवारको मन्त्रिपरिषद् बैठकले निर्णय नगरेको हालै एउटा कार्यक्रमा बताएका थिए ।

माघ २५ गतेदेखि नेप्सेमा सीईओ पद रिक्त छ । नेप्सेको

सीईओ पदका लागि १० जनाको आवेदन परेकोमा लुईटेलसहित पाँच जना संक्षिप्त सूची (सर्ट लिस्ट)मा परेका थिए । उक्त सूचीमा लुईटेल दोस्रो नम्बरमा थिए । पहिलो नम्बरमा चूडामणि चापागाई, तेस्रो नम्बरमा पूर्णप्रसाद आचार्य, चौथो नम्बरमा बन्नीप्रसाद प्याकुरेल र पाँचौं नम्बरमा हेमन्त बस्न्याल रहेका थिए ।

संक्षिप्त सूचीमा परेमध्येका एक आवेदकले पाँच जनामध्येबाट तीन जनाको नाम छनोट गरेपछि मन्त्रिपरिषद्मा सिफारिश हुने र तीमध्येबाट एक जना नियुक्त हुनुपर्नेमा सरकारले मनोमानी रूपमा काम गरेको बताए । सरकारले निर्णय नगरेको भए यथाशीघ्र तीन जनाको नाम सार्वजनिक गरी तीमध्येबाट योग्य एक जनालाई नियुक्त गर्नसमेत ती आवेदकले आग्रह गरेका छन् ।

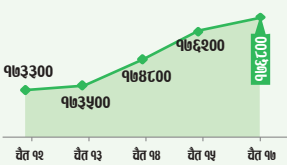
नेप्सेको सीईओ पदका लागि अर्थशास्त्र, वाणिज्यशास्त्र, विश्वशास्त्र, व्यवस्थापन सूचनाप्राप्ति वा वाणिज्य वा कानून विषयमा मान्यताप्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कम्तीमा स्नातकोत्तर वा चार्टर्ड एकाउन्टेन्सी गरेको हुनुपर्ने व्यवस्था छ । पूँजी बजार वा वित्तीय क्षेत्र वा व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्यमा कम्तीमा ७ वर्ष उच्च व्यवस्थापकीय तहमा काम गरेको अनुभवसहित कम्तीमा १५ वर्षको कार्य अनुभव भएका व्यक्ति नेप्सेको सीईओ बन्न सक्ने व्यवस्था कार्यविधिमा भए पनि लुईटेलसँग त्यसबमोजिम कार्यअनुभव नभएको चर्चा उनको नियुक्तिको समाचार बाहिरिएसँगै चलेको थियो ।

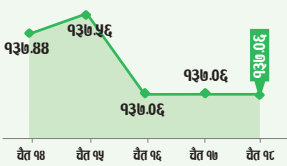
नेप्से परिचय

सुच (नेाल)

अमेरिकी डलर

पाथीभरा केबलकारको काम तत्काल अघि नबढ्ने

अभियान संवाददाता

काठमाडौं

सर्वोच्च अदालतले पाथीभरामा केबलकारको काम तत्कालका लागि यथास्थितिमा राख्न अन्तरिम आदेश दिएको छ ।

सर्वोच्चले सरकार तथा निर्माण कम्पनीका नाममा अल्पकालीन अन्तरिम आदेश दिएको हो । यामबहादुर लिम्बुलगायतले दायर गरेको रिट निवेदनमाथि प्रारम्भिक सुनुवाइपछि आइतवार सर्वोच्चले अन्तरिम आदेशको टुंगो नलाग्दासम्म सबै कामकारवाहीलाई यथास्थितिमा राख्न आदेश दिएको हो । लिम्बुलगायतले पाथीभरामा केबलकार निर्माण गर्न नहुने भन्दै निर्माणको निर्णय र त्यससँग सम्बद्ध सबै काम बढेर

गर्नुपर्ने मागसहित सर्वोच्च अदालतमा रिट निवेदन दिएका थिए । न्यायाधीश शारंगा सुवेदीको इजलाशले २६ चैतमा दुवै पक्षलाई फिकाएको छ ।

प्रकृति र गम्भीरता हेर्दा दुवै पक्षको छलफलपछि मात्रै अन्तरिम आदेशबारे निर्णय गर्न उपयुक्त हुने भन्दै न्यायाधीश सुवेदीको इजलाशले २६ चैतमा दुवै पक्षलाई फिकाएको सर्वोच्च अदालतको आदेशमा उल्लेख छ ।

पाथीभरामा केबलकार बनाउने र बनाउन नदिनेबीच २०७५ सालदेखि विवाद चलिरहेको छ । केबलकारको तल्लो स्टेशन रहने ठाउँमा एस्काभेटरले जमीन सम्याउन थालेपछि गत माघ १२ मा काफ्लेपाटीमा रहेका सुरक्षार्मी र स्थानीयबीच झडप भएको थियो । झडपमा तीन आन्दोलनकारी र २१

- काम यथास्थितिमा राख्न सर्वोच्चको आदेश
- २६ चैतमा दुवै पक्ष अदालत हाजिर हुनुपर्ने
- २०७५ सालदेखि केबलकार बनाउने र बनाउन नदिनेबीच विवाद
- पटकपटक भएका वार्ता निष्कर्षहीन

सुरक्षार्मी घाइते भएका थिए । झडपपछि पनि पटकपटक गृह मन्त्रालयले वार्ता कमिटी बनाएर संवाद गरेर पनि विकास निस्कन सकेको छैन । केबलकार विरोधीले उक्त संरचना निर्माणले स्थानीय लिम्बु जातिको धार्मिक आस्थाका चोट पुरेने बताउँदै आएका छन् भने कम्पनीले परियोजनाले धार्मिक आस्थाका कुनै चोट नपुऱ्याउने बरु स्थानीय स्तरमा

आर्थिक गतिविधि र रोजगारी बढ्ने दाबी गर्दै आएको छ । नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका अध्यक्ष रहेका आईएमई समूहका अध्यक्ष चन्द्रप्रसाद ढकाल नेतृत्वको पाथीभरा मुकुमलुङ केबलकार प्रालिले फुर्जिलिङ नगरपालिकाबाट निर्माण अनुमति लिएर केबलकार निर्माणको काम थालेको थियो । ताप्लेजुङको विकास र समृद्धिमा

पाथीभरा केबलकार कोसेढुंगो सावित हुने ढकालले बताउँदै आए पनि स्थानीयको अवरोधका कारण निर्माणको काम प्रभावित हुँदै आएको छ । पाथीभरा मन्दिरलाई लक्ष्य गरी फुर्जिलिङ नगरपालिका-१०, काफ्लेपाटीदेखि मन्दिर छेउसम्म २ दशमलव ७ किलोमीटर लामो केबलकार बन्न शुरू भएको थियो । केबलकार निर्माणमा करीब ३ अर्ब रुपैयाँ खर्च हुने अनुमान गरिएको छ । कम्पनीले सरकारी अनुमति प्राप्त भएकाले १५ महिनाभित्र केबलकार निर्माण सम्पन्न गर्ने बताउँदै आएको छ । केबलकार कम्पनी अध्यक्ष ढकालका अनुसार काफ्लेपाटीमा बेसस्टेशन रहने गरी तयार भएको केबलकारको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदनमा पाथीभरा डाँडाभन्दा

करीब ७०० मीटर तल पश्चिम दिशामा टप स्टेशन बनाउने योजना छ । उनका अनुसार केबलकारमा ३६ ओटा गोन्डोला रहनेछन् । त्यसमध्ये दुईओटा पाथीभरा क्षेत्रमा सामान ओसारपसारका लागि प्रयोग गरिनेछ । माथिल्लो स्टेशनमा पानी, शौचालय र अक्सिजनसहित सामान्य आधारभूत संरचना बन्ने कम्पनीको दाबी छ । केबलकार निर्माण र सञ्चालनका क्रममा करीब ३०० जनशक्ति आवश्यक पर्ने र त्यसमध्ये ८० प्रतिशत स्थानीय नै प्रयोग गर्ने निर्माण सम्पन्न गर्ने बताउँदै आएका छन् । तर, आन्दोलनरत पक्षले पाथीभरा मुकुमलुङ लिम्बू समुदायको मुन्धुमीस्थल भएकाले यथावत अवस्थामा राख्नुपर्ने माग गर्दै आएको छ । आन्दोलनरत पक्षको यही अडानले विवाद चुलिँदै गएको हो ।

तरलता
वित्तीय प्रणालीका लागि प्राणवायु हो ।

— **रथ पोराट**

सम्पादकीय

‘स्वीस च्यालेन्ज विधि’ को फन्डा

स्वदेशी तथा विदेशी लगानीकर्तासँग आशयपत्र मागेर लगानी गर्न आग्रह गर्दै आएको लगानी बोर्ड नेपालले अपेक्षित मात्रामा लगानीकर्ता आकर्षित गर्न नसकेपछि सार्वजनिक-निजी साझेदारी तथा लगानी ऐन, २०७५ मा भएको ‘स्वीस च्यालेन्ज विधि’बाट लगानी आकर्षित गर्ने बाटोमा जान लागेको छ । नेपाललाई विकासका लागि ठूलो लगानी आवश्यक परेकाले लगानीका विविध मोडलहरूको खोजी हुनु र त्यसलाई कार्यान्वयनमा लैजानु उपयुक्त नै हो । तर, लगानीको ठोस आधार तयार नगर्ने भने नयानियाँ मोडल चर्चामा ल्याएर नयाँ फन्डा निकाल्ने काममात्रै हुन्छ । यो पनि त्यसैको निरन्तरता नहोला भन्न देखिन्न ।

स्वीस च्यालेन्ज विधिअन्तर्गत कुनै एक कम्पनीले प्रस्ताव ल्याएपछि त्यसलाई सरकारले सार्वजनिक रूपमा खुला प्रतिस्पर्धामा लैजान्छ । अन्य इच्छुक प्रतिस्पर्धीहरूले सोही प्रस्तावभन्दा राम्रो शर्तमा आफ्नो प्रस्ताव पेश गर्न सक्छन् । यदि कुनै प्रतिस्पर्धीले राम्रो प्रस्ताव ल्याएमा मूल प्रस्तावकलाई उक्त प्रस्ताव स्वीकार्ने वा अस्वीकार्ने अवसर दिइन्छ । मूल प्रस्तावकले प्रतिस्पर्धीको प्रस्तावसँग मेल खाने वा राम्रो प्रस्ताव दिन सकेमा आयोजनाको जिम्मेवारी उसैले पाउँछ, अन्यथा प्रतिस्पर्धीले अवसर प्राप्त गर्छ । यस्तो मूल प्रस्ताव सरकारले खरीद गरेर यसमा लगानी गर्ने अन्य कम्पनी पनि इच्छुक भए प्रतिस्पर्धा गर्न आह्वान पनि गर्छ । सरकारले नदेखेको कुनै परियोजना निजीक्षेत्रले देख्न सक्छ भनेर यस्तो विधि अपनाउने गरिन्छ । यद्यपि विश्वमै यस मोडलमा कम काम भएका छन् र यो मोडलमा विवाद पनि रहेको पाइन्छ । सार्वजनिक स्रोतको प्रयोग गरिने भएकाले लगानीको यो मोडल सार्वजनिक निजी साझेदारीमा अगाडि बढाइन्छ । यसो गर्दा परम्परागत ठेक्का प्रणालीभन्दा छिटो निर्णय हुनसक्छ । सरकारले ठूला आयोजना अघि बढाउन निजीक्षेत्रको नवप्रवर्तन र दक्षता उपयोग गर्न सक्छ ।

यसमा फाइदा भए पनि सरकारले स्वीस च्यालेन्ज विधि राम्ररी

- स्वीस च्यालेन्ज विधिमा पारदर्शिता र अनियमितताको सम्भावना देखिन्छ र प्रतिस्पर्धा सीमित हुन सक्छ ।
- पारदर्शी, निष्पक्ष र प्रतिस्पर्धात्मक प्रक्रिया अपरिहार्य छ । अन्यथा, यो विधि अवसर होइन, विवादकै स्रोत बन्न सक्छ ।

बुझेको छ भन्ने चाहिँ देखिँदैन किनभने ऐनमा दिएको परिभाषाले यो कस्तो मोडल हो भन्ने स्पष्ट पाइँदैन । लगानी बोर्डले पनि यसबारे स्पष्ट पारेको देखिँदैन । यसअघि सरकारले बोट, बूट आदि विभिन्न मोडल ल्याए पनि ज्यादै कम सफल भएका छन् । यो विधि पनि चर्चामा लागि मात्रै हुने सम्भावना बढी देखिन्छ ।

यही मोडलमा भारत, राजस्थानको भैरोगढ पानी आपूर्ति परियोजना सफलतापूर्वक सम्पन्न गरिएको देखिन्छ । त्यस्तै कोलकाताको इस्ट-वेस्ट मेट्रो परियोजना पनि स्वीस च्यालेन्ज विधिमा सार्वजनिक-निजी साझेदारीअन्तर्गत अगाडि बढाइएको देखिन्छ । फिलिपिन्समा एयरपोर्ट विकास परियोजना, इन्डोनेशियामा साम्बास ब्रिज निर्माण परियोजना यही विधिबाट सम्पन्न गरिएको थियो । तर, स्वीस च्यालेन्ज विधिमा थुप्रै चुनौती पनि छन् ।

यस विधिमा पारदर्शिता र अनियमितताको सम्भावना देखिन्छ र प्रतिस्पर्धा सीमित हुन सक्छ किनभने यस्ता आयोजनामा सीमित कम्पनीहरू मात्र प्रस्ताव दिन सक्षम हुन्छन् । यसमा प्रभावशाली व्यावसायिक घरानाहरूले सरकारी निर्णयलाई प्रभावित गर्ने सम्भावना पनि उत्तिकै रहन्छ । त्यसैले यसको प्रक्रियाबाट प्रभावकारी बनाउन सरकारका सम्बन्धित निकायहरूले स्पष्ट मार्गदर्शन तथा नियमन गर्नुपर्छ । साथै, अन्य देशमा सफलतापूर्वक लागू भएका मोडेलहरूको अध्ययन गरी सुधार गर्न सकिन्छ । सरकारले स्वीस च्यालेन्ज विधि अपनाउने क्रममा सावधानीपूर्वक कदम चाल्नुपर्छ । त्यसका लागि पारदर्शी, निष्पक्ष र प्रतिस्पर्धात्मक प्रक्रिया अपरिहार्य छ । अन्यथा, यो विधि अवसर होइन, विवादकै स्रोत बन्न सक्छ ।

सरकारले सार्वजनिक-निजी साझेदारी (पीपीपी) मोडललाई प्रवर्द्धन गर्न र ठूला आयोजना अगाडि बढाउन यो विधि अपनाउन लागेको देखिन्छ तर, यो प्रक्रिया पारदर्शिता, निष्पक्षता र प्रतिस्पर्धात्मकतालाई कत्तिको सुनिश्चित गर्छ भन्ने प्रश्न उठ्छ । नेपालमा लगानी किन भएन भन्नेमा सरकार अनभिज्ञ छ भन्न सकिँदैन तर त्यसलाई सम्बोधन गरेर लगानीको वातावरण बनाउन भने चुकिरहेको छ । यस्तोमा काम गरेको देखाउन यस्ता मोडलको चर्चा बेलामा गरिन्छ तर त्यसमा आवश्यक सहजीकरण भने गरिँदैन । यो विधि पनि त्यसकै निरन्तरता नबनोस् ।

अभियान

१० वर्षअघिको आर्थिक अभियानबाट

औद्योगिक क्षेत्र विस्तार गर्न माग

रूपन्देहीका उद्योगीहरूले बूटवल औद्योगिक क्षेत्र विस्तार गर्न औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेडसँग माग गरेका छन् । रूपन्देही उद्योग सङ्गले आइतवार औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेडका अध्यक्ष देवेन्द्रकुमार यादवसँग बूटवलमा भेट गरी त्यस्तो माग गरेको हो । वन र उद्योग मन्त्रालयबीच समन्वय नहुँदा बूटवल औद्योगिक क्षेत्र विस्तारको काम रोकिएको छ । सङ्घका अध्यक्ष तेजकुमार पाठकले औद्योगिक क्षेत्र विस्तार गरिए रूपन्देहीका उद्योगलाई केही हदसम्म भए पनि राहत पुग्ने बताए । ‘हामीले नयाँ औद्योगिक क्षेत्र स्थापनाका बारेमा पनि ध्यानाकर्षण गरायौँ,’ अध्यक्ष पाठकले भने । औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेडका अध्यक्ष यादवले बूटवल धागो कारखानाको जग्गा तत्काल औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेडले फिर्ता लिई उद्योगहरू स्थापनाका लागि प्रक्रिया अगाडि बढाउने प्रतिबद्धता व्यक्त गरे । बूटवल औद्योगिक क्षेत्रमा रहेको धागो कारखाना हाल बन्द छ ।

वर्ष ८, अंक १५२, सोमवार, ७ फागुन, २०६९

कैलालीमा अनुमतिविना वनक्षेत्रमा १ सयभन्दा बढी विदेशी नागरिक देखिए । घोडाघोडी नगरपालिका ९ को सिमली जङ्गलमा बसेका यस्ता विदेशी नागरिक पर्यटक भए पनि ती विनाअनुमति त्यहाँ बसेका थिए । भारत, अमेरिका, चीनलगायत देशका नागरिकको समूहले रेन्जो फेमिली ग्यादरिङ नाममा त्यहाँ रमाइलो गरेका थिए । पैसा खर्च नगर्ने तर मोजमस्ती गर्ने यस्तो समूह नेपाल आउँदा पर्यटनमा कस्तो प्रभाव पर्‍यो भन्ने विश्लेषण भइसकेको छैन । यस्तो पर्यटनका पछि लादै जाने हो भने मुलुक डम्पिङ पर्यटनको चिनारीमा फस्ने सम्भावना हुन्छ ।

कुनै बेला नेपालको पर्यटन गुणस्तरीय थियो । यद्यपि नेपालमा पर्यटनको शुरूआत नै हिप्पीहरूको आगमनबाट भएको हो । यिनीहरू खासमा पर्यटनभन्दा पनि स्वतन्त्रताको खोजीमा बरालिएर आइपुगेका भुन्छ थिए । तर, यिनैको कारण नेपालमा पर्यटनले व्यापकता पाएको हो । त्यसअघि पर्यटक ज्यादै कम आउँथे तर जति आउँथे ती विशेष खालका हुन्थे । हिप्पीबाट विस्तार भएकै कारणले होला नेपालमा अहिलेसम्म यस्तै खाले पर्यटकको बाहुल्य रहेको छ । तर, यसबारे सावधानी नपनाए गुणस्तरीय पर्यटक गुमाएर डम्पिङ पर्यटन बढ्दो खतरा देखिएको छ । त्यसैले पर्यटनको नीतिकार र रणनीतिकारको ध्यान जानु आवश्यक छ । नयाँ पर्यटन नीतिको खाका बन्दै गर्दा यसलाई पनि ध्यानमा राख्नु आवश्यक छ ।

डम्पिङ पर्यटन के हो ?

डम्पिङ पर्यटन भन्नाले अत्यधिक सस्तो मूल्यमा पर्यटन सेवा उपलब्ध गराइने प्रणालीलाई जनाउँछ । यसमा पर्यटन कम्पनीहरूले ग्राहक तान्नाका लागि अत्यन्त न्यून लागतमा यात्रा प्याकेजहरू उपलब्ध गराउँछन्, जसका कारण गन्तव्य मुलुकले पर्यटकबाट उचित आर्थिक लाभ लिन सक्दैन । नेपालजस्ता पर्यटनमा भर पर्ने मुलुकहरूका लागि डम्पिङ पर्यटन तत्कालका लागि उपयुक्त देखिए पनि दीर्घकालीन रूपमा हानिकारक हुन सक्छ । यस्ता पर्यटकलाई नेपालमा भोले पर्यटक भनिन्छ । तर, डम्पिङ पर्यटन भनेको भोलेमात्र नभएर ज्यादै न्यून लागतमा पर्यटक भित्र्याउने प्रवृत्ति हो । यस्ता पर्यटक आफूले खानेकुरासमेत वोकेर आउँछन् । पैसा तिर्न नपर्ने ठाउँमा मजाले घुम्छन् तर तिनबाट राज्यले कुनै आम्दानी गर्न सक्दैन । नेपाल विश्वमै सस्तो पर्यटन बजार भनेर चिनिएको छ तर पर्यटकको वास्तविक लागत भने महँगो छ । विमान भाडा महँगो भएकाले नेपाल महँगोभित्र नै पर्छ । यद्यपि नेपालका सेवाहरू उपयोग गर्न भने सस्तो पर्छ । खर्च गर्न नसक्ने व्यक्ति कति आएका छन्, तिनले दैनिक कति खर्च गर्नुपर्ने हो जस्ता नीति नभएका कारण डम्पिङ पर्यटकको संख्या बढी भएको हो । यद्यपि हिमाल आरोहण गर्न आउने भने विशेष खानका पर्यटक हुन् । नेपालमा कस्तो पर्यटकलाई डम्पिङ मान्ने भन्ने खासै आधार भने बनिसकेको छैन । यद्यपि बोलीचालीमा भने यो शब्द प्रचलनमा रहेको छ ।

डम्पिङ पर्यटनका कारण

नेपाल विश्वका उत्कृष्ट पर्यटकीय गन्तव्यमध्ये एक हो किनभने उत्कृष्ट गन्तव्यको सूची निकाल्ने विश्वका विभिन्न संस्थाले उत्कृष्ट दशको सूचीमा नेपाल प्रायः छुटाउँदैनन् । अलगअलग शीर्षकमा

कृषि प्रधान देश नेपालमा हरियो तरकारीको निर्यात हुनु स्वाभाविक मान्न सकिन्छ।तर,यसविपरीत निर्यातको तुलनामा निक्कै ठूलो परिमाण तथा मूल्यमा आयात विगत केही वर्षदेखि नै भइरहेको कुरा तथ्यांकले देखाएको छ। यस लेखमा विदेशबाट हुने गरेको हरियो तरकारीको आयात तथा निर्यातको विगत ५ वर्षको अवस्थालाई भन्सार विभागबाट प्रकाशित वैदेशिक व्यापार तथ्यांकका आधारमा प्रस्तुत गर्न प्रयास गरिएको छ।

ताजा वा चिसो पारेको आलु, (जसमा बीउ र अन्य प्रकार दुवै समावेश छ), ताजा वा चिसो पारेको गोलभेडा, ताजा वा चिसो पारेको प्याज, शालीट, लसुन, छत्रापी वा यस्तै जातिका अन्य वनस्पतिहरू, ताजा वा चिसो पारेको बन्दाकोबी (क्याबेज), काउली, ग्याँठकोबी र खान हुने काउली जातिका अन्य सागपात, ताजा र चिसो लेटचुस (जिरीको साग) र चिकोरी, चिकोरी (कास्नी) ताजा वा चिसो पारेको गाजर, सलगम, सलादका लागि चुकन्दरको जरा, साल्सफाई, सेलेरियाक (सेलगम जस्तो जरा भएको साग), मूला र यस्तै खान हुने जराहरू, ताजा वा चिसो पारेको काँक्राहरू, ताजा वा चिसो पारेको कोसे तरकारीहरू (छोडाएको वा नछोडाएको जसमा केराउ बोडी र सिमीसमेत पर्छ) तथा अन्य कोसे तरकारी, कुरिलो, भाट्टा, ऐगारिकस जातिको च्याउ तथा अन्य च्याउहरू, खुर्सानी जातका फलफूलहरू, पालुङ्गो, (न्यूजील्यान्ड पालुङ्गो समेत), लोबो आर्टिचोकहरू जैतुनहरू, फर्सी, कुभिन्डो र लौकाहरू (स्युकुरबिटा जातहरू), अन्य हरियो तरकारीहरूको आयात हुने गरेको छ।

आयाततर्फ

आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा रू. १० अर्ब ७९ करोड मूल्यको हरियो तरकारी आयात भएको थियो । त्यसपछिका वर्षहरूमा अपवादमा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा केही हासवाहेक प्रत्येक वर्ष आयातमा क्रमशः वृद्धि हुँदै आएको र चालू आव २०८१/८२ को प्रथम ८ महीनामा मा रू. १५ अर्ब ९२ करोड मूल्यको आयात भएको छ जुन गत वर्षभन्दा आयातभन्दा अधिक हो ।

प्रमुख रूपमा आयात हुने हरियो तरकारीमा विगतदेखि नै करीब करीब उस्तै प्रकारको प्रवृत्ति

नेपालमा डम्पिङ पर्यटनले दीर्घकालीन रूपमा पर्यटन क्षेत्रलाई हानि पुर्‍याउने खतरा छ । यसबाट बच्न सरकारी निकाय, पर्यटन व्यवसायी तथा आम नागरिक सबै मिलेर सही नीतिनिर्माण, स्थानीय व्यवसायको प्रवर्द्धन र गुणस्तरीय पर्यटन सेवाको विकासमा ध्यान दिनुपर्छ ।

भीम पन्त

निकालिने यस्ता सूचीमा नेपाल परिरहेकै पाइन्छ । यो भनेको सितैमा नेपालको पर्यटनले पाएको प्रचार हो । तर, यो प्रचारको फाइदा लिन नेपाल चुकिरहेको छ । पर्यटकको संख्या बढेको छ तर अस्वस्थ प्रतिस्पर्धा र तानातानले गर्दा नेपालको पर्यटनले सोचेजस्तो आमदानी गर्न सकेको छैन । पोखरामा आउने पर्यटकलाई बाटैबाट अर्को होटेलमा लैजान दलालहरू लागेको समाचार आउनु डम्पिङ पर्यटन नै हो । डम्पिङ पर्यटन विभिन्न कारणले हुन्छ ।

कम लागतमा प्रतिस्पर्धा गर्ने प्रयास यसको एउटा प्रमुख कारण हो । धेरै टुर कम्पनीहरू ग्राहक

- डम्पिङ पर्यटन तत्कालका लागि उपयुक्त देखिए पनि दीर्घकालीन रूपमा हानिकारक हुन सक्छ ।**

- कम लागतमा प्रतिस्पर्धा गर्ने प्रयास डम्पिङ पर्यटनको एउटा प्रमुख कारण हो ।**

- नेपाल विश्वमै सस्तो पर्यटन बजार भनेर चिनिएको छ तर पर्यटकको वास्तविक लागत भने महँगो छ ।**

- पर्यटन उद्योगलाई व्यवस्थित गर्ने प्रभावकारी नियमनको कमीले डम्पिङ पर्यटन बढेको हो ।**

- पर्यटक आगमनमा गुणस्तरको कुरा उठाएर कडाइ गर्न थालियो भने हजाराँ होटेल र लाखौँ पर्यटन व्यवसायी तत्काल प्रभावित हुने देखिन्छ ।**

आकर्षित गर्न मूल्य अत्यन्त न्यून राख्छन् । सय डलरमा विक्री भइरहेको कोठा २० डलरमा बेच्न तयार भएका होटेल थुप्रै पाइन्छन् । त्यस्तै अनलाइन यात्रा एजेन्सीहरूको प्रभावका कारण पनि डम्पिङ पर्यटन बढ्दो छ । डिजिटल प्रविधिको प्रयोगले गर्दा विश्वव्यापी रूपमा पर्यटक सस्तो प्याकेज खोज्न सक्षम भएका छन् । पहिलाजस्ता निश्चित होटेलमा ब्क गरिरहनु पर्दैन । अनलाइनबाट सबै मूल्य हेरेर, सेवा हेरेर छनोट गर्न पाउँछन् । अफ होटेल वा अन्य सेवाको रेटिङ र रिभ्यु पनि हेर्न पाइने भएकाले अहिले पर्यटकले सस्तो सेवा खोज्न पाउँछन् । त्यसले गर्दा प्रतिस्पर्धा बढेको छ र सस्तोमा पर्यटक भित्र्याउन व्यवसायी तयार देखिएका छन् । यसले केही मात्रामा नेपालको पर्यटनलाई फाइदा त भएकै छ । तैपनि प्रतिस्पर्धा रोक्न मिल्दैन र यही प्रतिस्पर्धाले गर्दा डम्पिङ पर्यटनको खतरा भने बढाएको छ । सरकारी नियमनको कमीले पनि यस्तो प्रवृत्तिलाई बढावा दिइरहेको छ । नेपालमा पर्यटन

प्राकृतिक सौन्दर्य, सांस्कृतिक सम्पदा, हिमालय आरोहण, ट्रेकिङ र धार्मिक स्थलहरूका कारण लाखौँ पर्यटक नेपाल आउँछन् । तर, डम्पिङ पर्यटनले नेपालमा नकारात्मक प्रभाव पार्न सक्छ ।

सबैभन्दा ठूलो नकारात्मक असर भनेको पर्यटन क्षेत्रमा यिनले भीडभाड बनाए पनि राज्यले र व्यवसायीले खासै उपलब्धि पाउँदैनन् । संख्यामा गर्व गरेर अर्थतन्त्रमा सहयोग पुर्दैन । अर्थतन्त्रमा नकारात्मक प्रभाव पर्छ । अत्यन्त सस्तो पर्यटन प्याकेजका कारण सरकारले अपेक्षित राजस्व संकलन गर्न सक्दैन । त्यस्तै यिनीहरूले गर्ने फोहोर र समाजमा पार्ने प्रभाव पनि विचारणीय हुन्छ ।

त्यस्तै यसरी आउने पर्यटकका कारण स्थानीय पर्यटन व्यवसायीहरू मारमा पर्छन् । विदेशी कम्पनीहरूले सस्ता प्याकेजहरू उपलब्ध गराउँदा नेपाली व्यवसायीहरू प्रतिस्पर्धा गर्न सक्दैनन् । मोलमोलाई बढी हुन्छ र व्यवसाय जोगाउनकै लागि सस्तोमा प्याकेज विक्री गर्नुपर्ने हुन्छ । एकपटक

सस्तोमा सेवा दिएपछि त्यसको मूल्य बढाउन कठिन हुन्छ । सस्तोको ट्याग लागेपछि सधैँ सस्तोमै सेवा दिनुपर्ने हुन्छ । यसबाट सेवाको गुणस्तर खस्कन थाल्छ किनभने कम मूल्यमा पर्यटन सेवा प्रदान गर्दा गुणस्तरीय सेवा दिन असम्भव हुन्छ । सेवाको गुणस्तर कमजोर भएपछि पर्यटकको गुनासो बढी सुन्नुपर्छ र त्यसले फेरि पर्यटनमा नै असर पाछ्छ । सस्तो सेवाको चक्रबाट उस्कन आवश्यक हुन्छ ।

पर्यटकको संख्या बढी भएपछि सामाजिक र पर्यावरणीय असर पर्नु स्वाभाविक हो । तर, यो असरको दाँजोमा आर्थिक लाभ बढी हुने हुँदा पर्यटक आगमनलाई स्वागत गर्ने गरिन्छ । यूरोपका कतिपय शहरमा आर्थिक लाभभन्दा स्थानीयको शान्ति महत्त्वपूर्ण भएको भन्दै भीडभाडयुक्त पर्यटनको विरोधको लहर नै चलेको छ । उनीहरू विभिन्न नियम र शुल्क लिएर यसमा कडाइ गर्दै छन् । सस्तो मूल्यमा धेरै पर्यटक भित्रिनु भनेको प्राकृतिक स्रोतसाधनको दोहन हुनु हो । त्यस्तै स्थानीय संस्कृतिमा प्रभाव पार्नु पनि हो । अत्यधिक पर्यटक आगमनले नेपालको मौलिक संस्कृति, रहनसहन र परम्परामा असर पार्न सक्छ ।

डम्पिङ पर्यटन कि गुणस्तरीय ?

नेपालमा पर्यटन क्षेत्रले जीडीपीमा कति योगदान दियो भन्ने विषयमा भन्दा कति पर्यटक आए भन्नेमै दृष्टिकेन्द्रित रहेको छ । संख्या धेरै आए सरकारले सफलताको जस लिने गरेको समेत देखिन्छ । तर, जीडीपीमा पर्यटनको योगदान कति छ भन्ने सही तथ्यांक सरकारसँग छैन । त्यसैले नेपालमा कस्तो पर्यटनलाई प्राथमिकता दिने भन्ने विषय अन्यौलमै छ । यद्यपि गुणस्तरीय पर्यटनका लागि जोड भने दिइएको छ । पर्यटक आगमनमा गुणस्तरको कुरा उठाएर कडाइ गर्न थालियो भने हजाराँ होटेल र लाखौँ पर्यटन व्यवसायी तत्काल प्रभावित हुने देखिन्छ । तर, यसो भन्दाैमा समाधान छान्दै जाने हो भने रेन्जो फेमिली ग्यादरिङ जसमाहजस्ता पर्यटकले नेपाल भरिने र समस्या चर्कै हुने सम्भावना हुन्छ ।

डम्पिङ पर्यटनको असर कम गर्न नेपाल सरकारले तथा पर्यटन उद्योगमा संलग्न पक्षहरू सचेत हुनुपर्छ । त्यसका लागि सरकारी नियमन र नीतिगत सुधार पहिलो आवश्यकता हो । नेपाल सरकारले पर्यटन व्यवसायलाई व्यवस्थित गर्न स्पष्ट नीति बनाउनु आवश्यक छ । विदेशी टुर अपरेटरहरूले न्यूनतम मूल्य निर्धारण गर्नुपर्छ भन्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्छ ।

स्थानीय पर्यटन व्यवसायीको प्रवर्द्धन हुनुपर्छ । नेपालका टुर अपरेटरहरूलाई सशक्त बनाउन सरकारी सहायता आवश्यक छ । गुणस्तरीय पर्यटन सेवा विकास गर्नुपर्छ । नेपालको पर्यटन क्षेत्रलाई आकर्षक बनाउन सेवाको स्तर वृद्धि गर्नुपर्छ । नवीनतम प्रविधिको प्रयोग बढाउनुपर्छ । डिजिटल प्रविधिको सही उपयोग गरी नेपालका पर्यटन व्यवसायीहरूले आफूना प्याकेजहरू विश्वभर प्रवर्द्धन गर्नुपर्छ ।

नेपालमा डम्पिङ पर्यटनले दीर्घकालीन रूपमा पर्यटन क्षेत्रलाई हानि पुर्‍याउने खतरा छ । यसबाट बच्न सरकारी निकाय, पर्यटन व्यवसायी, तथा आम नागरिकहरू सबै मिलेर सही नीति निर्माण, स्थानीय व्यवसायको प्रवर्द्धन र गुणस्तरीय पर्यटन सेवाको विकासमा ध्यान दिनुपर्छ ।

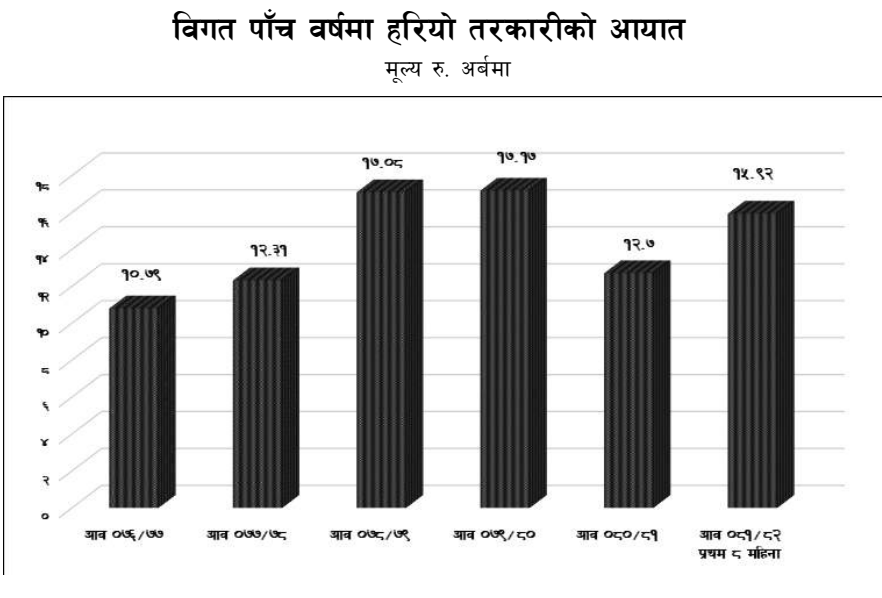
लेखक पर्यटन व्यवसायी हुन् ।

बढ्दै छ हरियो तरकारीको निर्यात

चालू आवको प्रथम ८ महीनामा हरियो तरकारी आयातको करीब ६० प्रतिशत अंश भारतबाट भएको छ भने करीब ४० प्रतिशत हिस्सा चीनबाट भएको छ । हरियो तरकारीको आयातमध्ये चीनबाट भएको आयातको सम्पूर्ण अंश लसुनको रहेको छ ।

- राम वाग्ले

रहेको देखिन्छ । यसमा ताजा वा चिसो पारेको आलु (बीउ र अन्य प्रकार दुवै), ताजा वा चिसो पारेको प्याज, शालीट, लसुन, छत्रापी वा यस्तै जातिका अन्य वनस्पतिहरू, ताजा वा चिसो पारेको गोलभेडा, ताजा वा चिसो पारेको कोसे तरकारीहरू (छोडाएको वा नछोडाएको) जसमा केराउ बोडी (सिमीसमेत) तथा अन्य कोसे तरकारी, खुर्सानी जातका फलफूलहरू, ताजा वा चिसो पारेको बन्दाकोबी (क्याबेज), काउली, ग्याँठकोबी किसिमको कोबी र खान हुने काउली जातिका अन्य सागपात आदि रहेका छन् । तर जेजति प्रकार रहे तापनि तीन वा चार प्रकारका नियमित आयात हुने तरकारीले नै

आयातको अधिकांश अंश ओगटेका छन् ।

चालू आव २०८१/८२ को प्रथम ८ महीनामा भएको हरियो तरकारीको कुल आयात रू. १५ अर्ब ९२ करोड मध्ये प्रमुख रूपमा आयात भएका तरकारीहरूमा लसुन (६ अर्ब ३३ करोडको), आल्-बीउवाहेकोका (६ अर्ब ३३ करोडको), प्याज र छत्रापी (५ अर्ब ७३ करोडको), ताजा र चिसो पारेको गोलभेडा (२ अर्ब ६३ करोडको), खुर्सानी जातको फल (४८ करोडको), ताजा वा चिसो पारेका काँक्राहरू (४३ करोडको) रहेका छन् । यी तरकारीले मात्र कुल हरियो तरकारी आयातको करीब ९९ प्रतिशत अंश ओगटेका छन् । देशगत रूपमा आयात

आयातको अधिकांश अंश ओगटेका छन् । चालू आव २०८१/८२ को प्रथम ८ महीनामा भएको हरियो तरकारीको कुल आयात रू. १५ अर्ब ९२ करोड मध्ये प्रमुख रूपमा आयात भएका तरकारीहरूमा लसुन (६ अर्ब ३३ करोडको), आल्-बीउवाहेकोका (६ अर्ब ३३ करोडको), प्याज र छत्रापी (५ अर्ब ७३ करोडको), ताजा र चिसो पारेको गोलभेडा (२ अर्ब ६३ करोडको), खुर्सानी जातको फल (४८ करोडको), ताजा वा चिसो पारेका काँक्राहरू (४३ करोडको) रहेका छन् । यी तरकारीले मात्र कुल हरियो तरकारी आयातको करीब ९९ प्रतिशत अंश ओगटेका छन् । देशगत रूपमा आयात

आयातको अधिकांश अंश ओगटेका छन् । देशगत रूपमा आयात

लेखक तथ्यांक शास्त्री एवं भन्सार विभागका पूर्वकर्मचारी हुन् ।

Consolidated Statement of changes in Equity For the year ended 31 Ashadh 2081

1.3 CAPITAL ADEQUACY RATIOS	Current Year	Previous Year
Common Equity Tier 1 Capital to Total Risk Weighted Exposures (After Bank's adjustments of Pillar II)	13.67%	14.17%
Tier 1 Capital to Total Risk Weighted Exposures (After Bank's adjustments of Pillar II)	13.67%	14.17%
Tier 1 and Tier 2 Capital to Total Risk Weighted Exposures (After Bank's adjustments of Pillar II)	16.00%	17.09%

आगामी साधारणसभा									
क्र.सं.	कम्पनीको नाम	आर्थिक वर्ष	स्थान	मिति	समय	प्रस्तावित लाभांश (%)		अन्य प्रस्ताव	बुक क्लोज
						बोनस	नगद		
१	नेपाल इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेड	२०८०/८१	नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान, कमलादी, काठमाडौं	चैत १९	११:००	१५	०.७९	वार्षिक प्रतिवेदन पारित गर्ने	चैत ७
२	चिरस्त्रा हाइड्रोपावर लिमिटेड	२०८०/८१	कृष्णलिनी रोयल्स, जोरपाटी, काठमाडौं	चैत २०	९:००			सञ्चालकको निर्वाचन, वार्षिक प्रतिवेदन पारित गर्ने	चैत १२
३	सानिमा जिआईसी इन्स्योरेन्स लिमिटेड	२०८०/८१	अमृतभोग, कालिकास्थान, काठमाडौं	चैत २१	११:००	७.५	०.३९.४७	१७ प्रतिशत हकप्रद शेयर जारी गर्ने, वार्षिक प्रतिवेदनहरू पारित गर्ने	चैत ८
४	अपर हेवाखोला हाइड्रोपावर कम्पनी लिमिटेड	विशेष	युनियन हाउस, आनानगर, काठमाडौं	चैत २२	११:००			शतप्रतिशत हकप्रद शेयर जारी गर्ने	चैत १४
५	युनाइटेड मोदी हाइड्रोपावर लिमिटेड	२०८०/८१	कालिमाटी ब्याङ्कवेट हल, कालिमाटी, काठमाडौं	चैत २७	११:००			६५ प्रतिशत हकप्रद शेयर जारी गर्ने, वार्षिक प्रतिवेदनहरू पारित गर्ने	चैत ८
६	ग्रीन डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	२०८०/८१	होटल पिस प्यालेस, बागलुङ	चैत २७	११:००	५.७५	०.३०२७	११०.७१ प्रतिशत हकप्रद शेयर जारी गर्ने, सञ्चालकको निर्वाचन, वार्षिक प्रतिवेदन पारित गर्ने	चैत १५
७	मातृभूमि लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	२०८०/८१	होटल अमृप्रस्थ ब्याङ्कवेट एण्ड इमेन्ट्स, बुढानिलकण्ठ, काठमाडौं	वैशाख २	११:००			एफपीओ निष्कासन गर्ने, सञ्चालकको निर्वाचन, वार्षिक प्रतिवेदन पारित गर्ने	चैत २२
८	सम्पदा लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	२०८०/८१	मस्याङ्दी रिभर भ्यू रिसोर्ट, बन्दिपुर, तनहुँ	वैशाख ६	११:००			सञ्चालकको निर्वाचन, वार्षिक प्रतिवेदन पारित गर्ने	चैत २६

होटल तथा पर्यटन कम्पनीहरूको ५२ हप्ताको उच्च र न्यून मूल्यको तथ्यांक (२०८१ चैत १७)				
क्र.सं.	कम्पनीको नाम	बजार मूल्य	५२ हप्ताको उच्च विन्दु	५२ हप्ताको न्यून विन्दु
१	कालिञ्चोक दर्शन लिमिटेड	११४४.७९	१३८१	७५२.१
२	तारागाउँ रिजेन्सी होटल्स लिमिटेड	१०६९.१३	१५३८	६९५.१
३	ओरियण्टल होटल्स लिमिटेड	८९९.४५	१२०५	७०४
४	चन्द्रागिरि हिल्स लिमिटेड	८७९.९२	१३६०	७६०
५	सिम्टि होटल लिमिटेड	८७४.५७	१६६८.५	५६२
६	सोल्टी होटल लिमिटेड	४८६.४८	६३६.५	४१६.५

नविल बैंक लिमिटेड, बर्दिया शाखा, महोत्तरीको धितोमा रहेको सम्पत्ति लिलाम बिक्री सम्बन्धी १५ दिने सूचना गोप्य सिलबन्दी बोलपत्र आह्वान गरिएको सम्बन्धी (आकाशित मिति: २०८१/१२/१८)	
यस बैकबाट कर्जा लिएका तपसिल बमोजिमका ऋणीले तथा सो को धितो जमानतकर्ताले ऋण लिँदा गरिदिएको लिखत र ऋण स्वीकृतीपत्रको शर्तमा तोकिए बमोजिम बैकलाई तिनू बुझाउनु पर्ने साँवा किस्ता तथा व्याज समेतका रकमहरु लिने बुझाउनु पटक पटक मौखिक एवं लिखित तराकेतामा गर्दा समेत नतिरी नबुझाई बैकसँग भएको ऋण कर्जा सम्बन्धी शर्त कबुलिपत्रहरु उल्लङ्घन गरेकोले कर्जा भुक्तान गर्न आउने बाँँरको ३५ दिने सार्वजनिक सूचना मिति २०८१/१०/११ को आर्थिक अभियान पत्रिकामा प्रकाशित गरिएकोमा सो बमोजिम समेत ऋणी तथा जमानतकर्ता कसै ले पनि ऋणकर्जाको बाँँकी सावाँ व्याज चुक्ता भुक्तान गर्ने तर्फ कुनै चासो नदेखाई बेवास्ता गरी नतिरेको/नुबुझाएको एवं ऋण/जमानत शायित्व फछ्छेटी नगरेको हुनाले ऋणी एवं धितो जमानतकर्ताले यस बैकलाई लेखिदिएको तपसिल बमोजिमको चल अवल सम्पत्ति धितो जहाँ जे जस्तो अवस्था र परिमाणमा छ, सोही अवस्थामा र परिमाणमा प्रचलित कानून, बैक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ एवं बैक नियम अनुसार गोप्य सिलबन्दी बोलपत्रद्वारा लिलाम बिक्री गरी बैकको लेना असुल उपर गर्नका लागि यो १५ दिने सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गरिएको छ । धितोमा रहेको उक्त सम्पत्तिहरु गोप्य सिलबन्दी बोलपत्र मार्फत खरिद गरी लिन इच्छुक व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा अन्य संगठित संघ संस्थाले यो सूचना प्रकाशित भएको पन्ध्र (१५) दिन (सो दिन बिदा परेमा बिदा पश्चात लगत्तै कार्यालय खुलेको दिन) को कार्यालय समयभित्र बोलपत्र फारामा उल्लेखित शर्तहरुको अधीनमा रही रितपूर्वक भरी यस बैकका बर्दिया शाखा, महोत्तरीमा आइपुग्ने गरी गोप्य सिलबन्दी बोलपत्र आवेदन पेश गर्न हुन आह्वान गरिन्छ । यसै सूचनालाई आधार मानी सम्बन्धित ऋणी तथा जमानतकर्ता तथा सम्बद्ध व्यक्ति समेतले सम्पत्ति लिलाम हुने दिन भन्दा अगावै बैकमा उपस्थित भई आफुले बुझाउनु पर्ने सम्पूर्ण बाँँकी वष्यती चुक्ता भुक्तान गरी कर्जा राफसाफ गरे मा लिलामी कार्य रोकन सकिने व्यहोरा समेत जानकारी गराइन्छ । प्रस्तुत लिलाम बिक्री प्रक्रियाबाट धितोमा रहेको तपसिल बमोजिमको सम्पत्ति लिलाम बिक्री हुन नसकेमा वा धितोको सम्पत्ति लिलामबाट कसैले सकार गरी नलिएमा बैक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३, बैक तथा वित्तीय संस्थाको ऋण असुली सम्बन्धी ऐन, २०७८, सो को नियमावली, २०७९ तथा प्रचलित कानून बमोजिम ऋणी तथा जमानतकर्ताको अन्य चल अचल जायजेंथा, श्रीसम्पत्तिबाट समेत बाँँकी लेना रकम असुल उपर गरिने व्यहोरा ऋणी, धितो सुरक्षण तथा जमानत दिनु हुने व्यक्ति तथा सम्बन्धित सबैलाई यसै सूचनाद्वारा अवगत गराइन्छ ।	
१.	तपसिल ऋणी कम्पनीको नाम र ठेगानाको विवरण कम्पनी ऐन, २०३३ बमोजिम नेपाल सरकार, उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयमा मिति २०७४/०९/१५ मा दर्ता नं. २०३४२०२/०७४/०७९ अन्तर्गत दर्ता भएको ब्रदर्स अटो इम्पेक्स प्रा. लि. । ठेगाना : महोत्तरी जिल्ला, बर्दियास न.पा. वडा नं. १४ ।
	ऋणी कम्पनीको संचालक तथा व्यक्तिगत जमानतकर्ताको विवरण १. खडानन्द सुवेदीको नाती ओम नाथ सुवेदीको छोरा, महोत्तरी जिल्ला, बर्दियास न.पा. वडा नं. १ वस्ने, ना.प्र.नं. ०४९७४८६९१ (जारी मिति: २०४७/०२/११, स्थान महोत्तरी) भएको रिखी राम शर्मा सुवेदी । २. गुरु प्रसाद पौडेलकी छोरी ओम नाथ सुवेदीकी बुहारी रिखी राम शर्मा सुवेदीकी श्रीमती महोत्तरी जिल्ला, बर्दियास न.पा. वडा नं. १ वस्ने ना.प्र.नं. १८-०४-७४-००३९३ (जारी मिति: २०७४/०२/१६, स्थान महोत्तरी) भएकी रिता सुवेदी । ३. श्री लाल धिमिरेको नाती छत्र प्रसाद धिमिरेको छोरा, सिन्धुली जिल्ला, दुधौली गा.वि.स. वडा नं. २ स्थायी घर भई हाल महोत्तरी जिल्ला, बर्दियास न.पा. वडा नं. १४ वस्ने, ना.प्र.नं. ६१४१ (जारी मिति: २०४३/११/२९, स्थान सिन्धुली) भएका नारायण प्रसाद धिमिरे । ४. फते बहादुर श्रेष्ठको नाति रामेश्वर श्रेष्ठको छोरा सुनसरी जिल्ला, धरान न.पा. वडा नं. १२ स्थायी घर भई हाल महोत्तरी जिल्ला, बर्दियास न.पा. वडा नं. १४ वस्ने, ना.प्र.नं. १२९६९/०४६/५७ (जारी मिति २०४६/९/६, स्थान सुनसरी) भएका नवित श्रेष्ठ । ५. ओम बहादुर बुढाथोकीको नाती जुद्ध सिं बुढाथोकीको छोरा, सिन्धुली जिल्ला, कमलामाई गा.वि.स. वडा नं. ११ स्थायी घर भई हाल महोत्तरी जिल्ला, बर्दियास न.पा. वडा नं. १४ वस्ने, ना.प्र.नं. ९७४४ (जारी मिति: ०४४/३/२४, स्थान सिन्धुली) भएका दिमल कुमार बुढाथोकी ।
२.	ऋणीको नाम र ठेगानाको विवरण खडानन्द सुवेदीको नाती ओम नाथ सुवेदीको छोरा, महोत्तरी जिल्ला, बर्दियास न.पा. वडा नं. १ वस्ने, ना.प्र.नं. ०४९७४८६९१ (जारी मिति: २०४७/०२/११, स्थान महोत्तरी) भएको रिखी राम शर्मा सुवेदी । व्यक्तिगत जमानतकर्ताको नाम र ठेगानाको विवरण गुरु प्रसाद पौडेलकी छोरी ओम नाथ सुवेदीकी बुहारी रिखी राम शर्मा सुवेदीकी श्रीमती महोत्तरी जिल्ला, बर्दियास न.पा. वडा नं. १ वस्ने ना.प्र.नं. १८-०४-७४-००३९३ (जारी मिति: २०७४/०२/१६, स्थान महोत्तरी) भएकी रिता सुवेदी । ब्रदर्स अटो इम्पेक्स प्रा. लि.र रिखी राम शर्मा सुवेदीको संयुक्त धितोको विवरण धितोमा रहेको घर/जग्गाको विवरण: महोत्तरी जिल्ला, बर्दियास न.पा. वडा नं. १ वस्ने, रिखी राम शर्मा सुवेदीको नाममा दर्ता भई यस बैकको पक्षमा डिटवन्धक धितो पारित भई बैकको पक्षमा रोकमा समेत रहेको महोत्तरी जिल्ला, २५ नं बहादुर गञ्ज गा.वि.स. वडा नं. ३, नक्सा सीट नं. ३क मा अवस्थित रहेको. २६१ क्षेत्रफल २५३.९८ वर्ग मि. घर/जग्गा एवं सोमा जडित सम्पूर्ण लिगलगापात समेत ।
लिलामबिक्री सम्बन्धी अन्य शर्तहरु : १. बोलपत्र सम्बन्धी शर्तहरुदेखि सहितको बोलपत्रफारामा बैकको केन्द्रीय कार्यालय, कर्जा असुली विभाग, बिजुलीबजार, काठमाडौं वा बर्दिया शाखा, महोत्तरीबाट कार्यालय समय भित्र प्राप्त गर्न सकिनेछ । २. शिलबन्दी बोलपत्र यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले १५ (पन्ध्र) दिन भित्र अर्थात मिति २०८२/०१/०२ गते ४:०० बजे भित्र यस बैकको केन्द्रीय कार्यालय, कर्जा असुली विभाग, बिजुलीबजार, काठमाडौं वा बर्दिया शाखा, महोत्तरीमा बुझाई सक्नु पर्नेछ । ३. प्राप्त बोलपत्रहरु मिति २०८२/०१/०२ गते ३:०० बजे बैकको बर्दिया शाखा, महोत्तरीमा उपस्थित प्रतिनिधि र/वा सरकारी निकायका प्रतिनिधिरुको रोहवरमा खोलिनेछ । तर बोलपत्रदाता, निजको प्रतिनिधि वा अन्य प्रतिनिधिको उपस्थिती नहुँदमा बोलपत्र खोला कुनै वाधा पुग्ने छैन । ४. बोलपत्र बुझाउने अन्तीम दिन बैक विदा भएमा विदाको लगत्तै बैक खुलेको दिनमा समेत उक्त दिनको ४:०० बजे भित्र तोकिएको स्थानमा बोलपत्र बुझाउनु सकिनेछ । त्यस्तै बोलपत्र खोल्ने दिन बैक विदा भएमा विदाको लगत्तै बैक खुलेको दिन ३:०० बजे बोलपत्र खोल्नेछ । ५. लिलामगर्न लागिएको सम्पत्ति जहाँ जे जस्तो अवस्थामा छ सोही अवस्थामा खरिद गरिने गरी बोलपत्र पेश गर्नु पर्नेछ । बोलपत्र पेश गर्दा कुन कुन धितोको सम्पत्तिको लागि के कति बोलकबुलगर्न खोजिएको हो स्पष्ट खुलाई पेश गर्नुपर्नेछ । बैकले सबै वा कुनै धितो पूर्ण वा आंशिक रूपमा समेत स्वीकार गर्ने सकोछ, यस सम्बन्धी अन्तीम निर्णय गर्ने अधिकार बैकमा निहित रहनेछ । ६. बोलपत्रमा आफुले लेखिएका गरी लिनचाहेको सम्पत्तिको के कति रकममा खरीद गरी लिन चाहेको हो सो को अंक तथा अक्षरमा स्पष्टरूपमा लेखिएको हुनु पर्नेछ र आफुले कबोले गरेको रकमको कम्तिमा १० प्रतिशतले हुन आउने रकम रोजी वापत अन्य बैक वित्तीय संस्थाको ड्राफ्ट/मेमजर्न/बैंकर्स चेक वा बैक जमानत समेत बोलपत्र साथ समावेश गरी पेश गर्न सकिने छ । धरोटी स्वरूप जम्मा गरिएको रकममा व्याज दिइने छैन । ७. बोलपत्रदाताको बोलपत्र स्वीकृत भएमा सो को जानकारी सम्बन्धित बोलपत्रदातालाई बोलपत्रदाताले उल्लेखित ठेगानामा लिखित रूपमा पठाईनेछ । स्वीकृत बोलपत्रदाताले बैकले गरेको अवधीभित्र आफुले खुलबुल गरेको सम्पत्ति रकम नगदै जम्मा गर्नुपर्नेछ । साथै उक्त समय भित्र कबुल गरेको रकम दाखिला नगरेमा धरोटी वाप	

नेपाल धितोपत्र बोर्डमा पाइपलाईनमा रहेका ऋणपत्र								
क्र.सं.	ऋणपत्रको नाम	व्याज (प्रतिशत)	अवधि (वर्ष)	निष्कासन हुने कित्ता	सर्वसाधारणमा निष्कासन (कित्ता)	प्राइमेट प्लेसमेन्ट (कित्ता)	विक्रो प्रबन्धक	निवेदन मिति
१	८% प्राइम डिबेन्चर २०९१	८.००	१०	३,०००,०००	१,२००,०००	१,८००,०००	सानिमा क्यापिटल लिमिटेड	२०८१ साउन २
२	६% निफ्रा उर्जा डिबेन्चर २०८८/८९	६.००	७	४,०००,०००	२,०००,०००	३,०००,०००	एनआइएमबि एस क्यापिटल लिमिटेड	२०८१ कात्तिक १४
३	७.२५% एसबिएल डिबेन्चर २०९१	७.२५	१०	२,५००,०००	१,०००,०००	१,५००,०००	एनएमबि क्यापिटल लिमिटेड	२०८१ फागुन ११
४	९% गुहेश्वरी डिबेन्चर २०८९	९.००	८	२६०,०००	१०४,०००	१५६,०००	एनआइएमबि एस क्यापिटल लिमिटेड	२०८१ चैत ३
५	८.५% सिटिजन्स बैंक डिबेन्चर २०९०	८.५०	१०	३,०००,०००	१,२००,०००	१,८००,०००	हिमालयन क्यापिटल लिमिटेड	२०८० माघ १२
६	७% नेपाल एसबिआई बैंक डिबेन्चर २०९०	७.००	१०	३,०००,०००	१,२००,०००	१,८००,०००	नविल इन्भेष्टमेन्ट बैंकिङ्ग लिमिटेड	२०८१ जेठ ०२
७	७% नविल डिबेन्चर २०८९	७.००	८	३,०००,०००	१,२००,०००	१,८००,०००	नेपाल एसबिआई मर्चेन्ट बैंकिङ्ग लि.	२०८१ असोज १४
८	८% शाइन रेसुडा डिबेन्चर	८.००	१०	१,०००,०००	४००,०००	६००,०००	एनआइएमबि एस क्यापिटल लिमिटेड	२०८१ असोज १४

विकास बैंकहरूको ५२ हप्ताको उच्च र न्यून मूल्यको तथ्यांक (२०६१ चैत १७)				
क्र.सं.	कम्पनीको नाम	बजार मूल्य	५२ हप्ताको उच्च विन्दु	५२ हप्ताको न्यून विन्दु
१	कर्पोरेट डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	१७८६.४१	२८४२.३	४०५
२	नारायणी डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	१७४१.६७	२०६०	४००
३	ग्रीन डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	१३३५.९१	२००१.४	३५८
४	सिन्धु विकास बैंक लिमिटेड	११२६.२२	१४८२	३३६
५	सप्तकोशी डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	१०९७.१३	१६२२.७	२८५
६	एन्सेल डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	६६६.७९	८३२.२	३४३.५
७	मिर्चो डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	६४६.२९	८४३.५	५१२.६
८	कामना सेवा विकास बैंक लिमिटेड	४४०.२७	५६४.८	३४१
९	लुम्बिनी विकास बैंक लिमिटेड	४८८.१५	५६०	३६१
१०	शाइन रेसुझा डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	४७७.६३	६२५	३५४
११	साप्रिला डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	४१२.३५	४९७	२८७.३
१२	महालक्ष्मी विकास बैंक लिमिटेड	४०५.२८	४९८	३११.७
१३	गरिमा विकास बैंक लिमिटेड	३६६.०४	४३१.४	३५०.१
१४	मुक्तिनाथ विकास बैंक लिमिटेड	३३७.६६	४८२	३३२.४
१५	ज्योति विकास बैंक लिमिटेड	३४४.५	४४५	२७५

फाइनान्स कम्पनीहरूको ५२ हप्ताको उच्च र न्यून मूल्यको तथ्यांक (२०८१ वैत १७)				
क्र.सं.	कम्पनीको नाम	बजार मूल्य	५२ हप्ताको उच्च बिल्ड	५२ हप्ताको न्यून बिल्ड
१	नेपाल फाइनान्स लिमिटेड	७७०.२१	२६१४.९	३६६.४
२	गुडविल फाइनान्स लिमिटेड	६७४.९	१३५३	४३८
३	मल्टीपर्स फाइनान्स लिमिटेड	६४३.६८	९३६.९	३५६.१
४	आइसिएफास फाइनान्स लिमिटेड	६२०.४४	९१०	४८८
५	मञ्जूषी फाइनान्स लिमिटेड	६१७.५४	११७७	४८०.२
६	गोर्खाज फाइनान्स लिमिटेड	५९८.८४	१०४१	५४८
७	सेन्ट्रल फाइनान्स लिमिटेड	५६७.४३	८२०	३३८
८	वेष्ट फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड	५६७.२२	९५१.६	३३०
९	समुद्रि फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड	५६१.०१	१११७.९	३०४.१
१०	प्रोग्रेसिभ फाइनान्स लिमिटेड	५६८.७१	८६४	३०९
११	रिलायन्स फाइनान्स लिमिटेड	५४६.८९	८६८	३४९.४
१२	श्री इन्भेष्टमेन्ट एण्ड फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड	५४१.७	७९५	३५२.८
१३	जानकी फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड	५१९.८५	१०८३.३	३८०
१४	गृहेश्वरी मर्चेण्ट बैङ्किङ एण्ड फाइनान्स लिमिटेड	५१६.४१	७५९	३४८
१५	पोखरा फाइनान्स लिमिटेड	४४०.३२	७९५	३३९.९

उत्पादन तथा प्रशोधन कम्पनीहरूको ५२ हप्ताको उच्च र न्यून मूल्यको तथ्यांक (२०८१ चैत १७)				
क्र.सं.	कम्पनीको नाम	बजार मूल्य	५२ हप्ताको उच्च विन्दु	५२ हप्ताको न्यून विन्दु
१	युनिलिभर नेपाल लिमिटेड	४६००३	५६८०५.८	३८४००
२	बोटलर्स नेपाल (बालाजु) लि.	१९५३३.१	२२५००	१४९००
३	बोटलर्स नेपाल (तराई) लिमिटेड	१३१८७.५	१८१००	१२२०८.१
४	हिमालयन डिफ्टलरी लिमिटेड	१२१२.१२	१७४९	११३६
५	सर्वोत्तम सिमेन्ट लिमिटेड	८१०.३२	१०६१.१	६९६.८
६	घोराही सिमेन्ट इण्डष्ट्री लिमिटेड	५६२.७२	६६८	४६०
७	शिवम सिमेन्ट्स लिमिटेड	५४०.८१	७७९.९	४७०.५
८	सोनापुर मिमिनल्स एण्ड आयल लिमिटेड	४७९.६३	६२४	४२२.१

Sindh Bank Ltd.
सिन्धु विकास बैंक लि.
 नेपाल राष्ट्र बैङ्कबाट 'स' वर्गको ईजाजत पत्र प्राप्त संस्था
 प्रधान कार्यालय - बाह्रमिसे, सिन्धुपलान्चोक, नेपाल ।
 कार्यालय - बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक ।
 फोन नं. : ०११-६६२३४० / ४१ / ४३
 Email: info@sindhubank.com.np
 सधैं.....तपाईंसँग

सिन्धु विकास बैक लिमिटेड शाखा कार्यालय बनेपाको कर्जा सूचना गर्नु बारको ३५ दिने अत्यन्त जरुरी सार्वजनिक सूचना

(प्रथम पटक प्रकाशित मिति २०८१/१२/१८ गते आर्थिक अभियान दैनिक)

यस बैकको तपसिलमा उल्लेखित तपाईं ऋणीले शाखा कार्यालय बनेपाबाट लिनुभएको कर्जा रकम बैकसँग गर्नु भएको समझौता बमोजिम तिन वक्राउनको लागि यस बैकबाट पटक-पटक मौखिक तथा लिखित तरताकेता गर्दा समेत तपाईं ऋणी तथा जमानतकर्ताहरूले सोको पूर्ण वेवास्ता गरी कर्जा निर्यामित गर्नुनु भएको र वक्यौता रकम चुक्ता फर्क्यौता गर्ने तर्फ कुनै चासो नदेखाउनु भएकोले यो ३५ (पैंतिस) दिने सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गरिएको छ। अतः यसै सूचनाद्वारा तपाईं ऋणीबाट सम्पूर्ण साँवा रकम, व्याज तथा हर्जना रकम फिर्ता भुक्तानी माग गरिएको छ। साथै तपाईंले बैकमा सम्पर्क राखी यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले ३५ (पैंतिस) दिन भित्र कर्जाको सम्पूर्ण वक्यौता रकम र चुक्ता भुक्तानी हुने मिति सम्मको बैकको सम्पूर्ण रकम चुक्ता फर्क्यौत गर्न गराउनको लागि सम्वन्धित ऋणी, धितो सुरक्षण पनी तथा जमानतकर्ता तपाईं तथा अन्य प्रभावित कानून बमोजिम लिलाम विक्री वा अन्य व्यवस्थाबाट असुल उपर गरिने र उपपत्तिकानुसारका सम्पतिबाट बैकको कर्जा चुक्ता नभएको छुडामा तपाईं ऋणीलाई नेपाल राष्ट्र बैकको निर्देशन बमोजिम कर्जा सूचना केन्द्रको कालोसूचीमा समाविष्ट गराई कर्जा सुरक्षण वापत धितोमा रहेको सम्पतिहरू बैक तथा वित्तीय संस्था सम्वन्धी एन, २०७३ बमोजिमको अर्थ प्रभावित कानून बमोजिम लिलाम विक्री वा अन्य व्यवस्थाबाट असुल उपर गरिने र उपपत्तिकानुसारका सम्पतिबाट बैकको कर्जा चुक्ता नभएको छुडामा तपाईं ऋणी तथा जमानतकर्ताहरूको घरघराना तथा अन्य जापेजेयाबाट कर्जा असूल उपर गर्न यस आवश्यक कानुनी प्रक्या शुरू गरिने व्यहोरा जानकारी गराउँदछौं ।

यसो, आफ्नो व्यावसायिक क्षमति, सामाजिक प्रतिष्ठा तथा बैकको उल्लेखित काम कारवाहीबाट तपाईं उपर पर्न सक्ने अन्य असर र त्यसबाट उत्पन्न हुन सक्ने परिणाम समेतलाई ध्यानमा राखी उल्लेखित समयावधि भित्र सम्पूर्ण कर्जा चुक्ता फर्क्यौत गर्नु हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

तपसिल

१. ऋणीको नाम ठेगाना	व्यक्तिगत जमानी दिनुहुने व्यक्ति
नाम : बिजेश रूथ ना.प्र.तं : ४६२२ जारी मिति : २०४८/०८/२२, काठमाडौं ठेगाना : का.म.न.पा.-३०, काठमाडौं वायु : राम थ्रेष्ट वाजे : भिम रूथ थ्रेष्ट कर्जाको किसिम: व्यक्तिगत सवारी साधन खरिद कर्जा	१. नाम : यचु थ्रेष्ट ना.प्र.तं : १८४४ जारी मिति : २०४९/०४/२०, काठमाडौं ठेगाना : का.म.न.पा.-२३, काठमाडौं वायु : रविचरण थ्रेष्ट वाजे : सिद्धिचरण थ्रेष्ट

धितोको विवरण

१. सिन्धु विकास बैक लि.को नाममा यातायात व्यवस्था विभाग, जायमतीमा दर्ता कायम भई ऋणी बिजेश रूथ थ्रेष्ट कायम रहेको सवारी साधन १ थान
दर्ता नं. : वा १८ च २०१४
इजिन नं. : CA65129
ग्राम्यास नं. : JF1GT7KL5JC017454
सवारीको किसिम : (Subaru XV)

"अन्य" कम्पनीहरूको ५२ हप्ताको उच्च र न्यून मूल्यको तथ्यांक (२०२१ जैत १७)				
क्र.सं.	कम्पनीको नाम	बजार मूल्य	५२ हप्ताको उच्च बिन्दु	५२ हप्ताको न्यून बिन्दु
१	मुक्तिनाथ कृषि कम्पनी लि.	१६१३.७६	१९२६	७६५
२	नेपाल पुनर्वसा कम्पनी लि.	१३४२.५२	१३८९.९	६३०.१
३	हिमालयन रिडन्योरेन्स लि.	१०४०.६८	११५६	५१९
४	नेपाल बेयरहाउजिङ कम्पनी लि.	९७८.६५	१२४४	६७८
५	नेपाल टूरिज्म-खार कम्पनी लि.	९०८.२९	१२१४	८००
६	नेपाल प्रोब्लिंक मिडिया लि.	५०७.६३	६४५	३३८.१

पियोर इनर्जीको पहिलो
चरणको आईपीओ बाँडफाँट

काठमाडौं (अस) । पिप्योर इन्जर्जी लिमिटेडले पहिलो चरणमा निष्कासन गरेको आईपीओ बाँडफाँट कार्य सम्पन्न गरेको छ । कम्पनीले सर्वसाधारणमा जारी गरिने कुल किता आईपीओमध्ये पहिलो चरणमा आयोजना प्रभावित स्थानीय र वैदेशिक रोजगारीमा रहेका नेपालीहरूका लागि बाँडफाँट गरेको हो ।

विक्री प्रबन्धक नविल इन्भेष्टमेन्ट बैङ्किङ्ग लिमिटेडले दिएको जानकारी अनुसार तोकिएको अवधिभित्र रीतपूर्वक आवेदन दिएका आवेदकहरूमध्येबाट १० हजार ४२२ जना स्थानीयमा र १४ हजार ४०० जना वैदेशिक रोजगारीमा रहेका नेपालीमा आईपीओ बाँडफाँट गरिएको छ । पहिलो चरणको आईपीओ बाँडफाँटपछि अझै अब दोस्रो चरणमा आम सर्वसाधारणका लागि आईपीओ निष्कासन गर्नेछ ।

मितेरी डेभलपमेन्ट बैंकको
बोनस शेयर सूचीकृत

काठमाडौँ (अस) । मिमिटेरी डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेडको ९ दशमबर्ष ५०९९ प्रतिशत बोनस शेयर आइतवार नेपाल स्टक एक्सचेन्ज (नेप्से) मा सूचीकृत भएको छ। कम्पनीले उक्त बोनस शेयर वापतको १० लाख ५६ हजार ७३४ दशमलव २६ किता बोनस शेयर सूचीकृत गराएको हो। सोमवार (आज) देखि कारोबारयोग्य हुने यी शेयर सम्बन्धित शेयरधनीहरूले भने आफ्नो हितग्राही खातामा जम्मा भएपछि मात्र कारोबार गर्न सक्नेछन्।

कम्पनीले गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को मुताफावाट उक्त बोनस शेयरसँगै शून्य दशमलव ५००४ प्रतिशत नगद लाभांश (कर प्रयोजनार्थ) समेत वितरण गरेको हो। गत पुस २७ गते सम्पन्न वार्षिक साधारणसभबाट पारित बोनस शेयर कम्पनीले दोस्रो वार्षिक कारोबारयोग्य बनाएको हो।

चैत २५ गतेदेखि ऋणपत्र निष्कासन
गदैँ एनआईसी एशिया बैंक

काठमाडौं (अस) । एनआईसी एशिया बैक लिमिटेडले जैत २५ गतेदेखि ऋणपत्र निष्कासन गर्ने भएको छ । बैकले १० वर्ष अवधिको वार्षिक ७ प्रतिशत ब्याजदरमा "७% एनआईसी एशिया लिभेन्टर २०११" नामको ऋणपत्र निष्कासन गर्ने लागेको हो । बैकले प्रति ऋणपत्र एक हजार रुपैयाँ अंकित दरका ५ अर्ब रुपैयाँ बराबरको ५० लाख किता ऋणपत्र निष्कासन गर्ने जानकारी दिएको छ । कुल किता ऋणपत्रमध्ये ६० प्रतिशत अर्थात् ३ अर्ब रुपैयाँ बराबरको ३० लाख किता ऋणपत्र व्यक्तिगत तवरबाट विभिन्न व्यक्ति तथा संस्थाहरूमा विक्री गरिनेछ भने ४० प्रतिशत अर्थात् २ अर्ब रुपैयाँ बराबरको २० लाख किता ऋणपत्र सर्वसाधारणमा विक्री हुनेछ ।

सर्वसाधारणमा विक्री हुने ऋणपत्रमध्ये पनि ५ प्रतिशत अर्थात् १ लाख किता ऋणपत्र खरीदका लागि कोषहरूको लागि छुट्याइएको छ । यो ऋणपत्र खरीदका लागि लभितन्त्राले न्यूनतम २५ कितादेखि अधिकतम २५ लाख कितासम्म माग गर्ने

मूल सुधार

मिति २०२१/२२/२१ मतेको आर्थिक विकासको प्रत्यक्ष दैनिक पत्रिकाको रूपमा स्थापना भएको गैर-रिक्त सम्पत्ति विवरणी गर्ने गणना शिखरद्वारा प्रत्यक्ष आवधिक गर्ने सुचनामा शाखा कार्यालय मधुवन, मधुवन (ब.सु.) को गैर-वैयक्तिक सम्पत्तिको विवरण नं. ३ मा प्राप्त कार्यालयबाट बैंक मिति २०२० को गणना मापपत्रको कार्यालय पत्र, कार्यालय (वैयक्तिक सुचना पत्र) को गणनामा नभएको श्रेणी कार्यालयको गैर-वैयक्तिक (वैयक्तिक सुचना पत्र) मिलाए, अमरीश गा.वि.स. न.पा. ३०३, ५५ (सिउ. नं. ५५) स्थित थियो।

२०२५ को डेढाले ५०-४०० (विषय) को २०२५/२०२६ तथा सो पत्र/जगाले चर्चेको सम्पूर्ण गणनागणना सरेर पुनः गणना अन्त्यमा भएकोले लसुधार गरिएको छ।

PRIME BANK LTD.
प्रधान कार्यालय लसुवा लिमिटेड

मूल सुधार

सित २००८/१२/२२ तकनेको आर्थिक परिस्थिति र विकास ध्यानै ध्यान पत्रिकाबाट प्रकाशित गर्न बैँकको गौरव र कर्मचारीहरूको नयाँ गोप्य शिलवन्दी मालाउन नेपालको सबै सुनमाना शहरा, कालिका, नवलपरासी (ब.सु.प.) को गैर-बैँकक मणिरको विवरण नं. ३ मा प्राप्त समर्थनले बढी मिनिटिडको नाममा मालाउन कार्यालय पारी, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता परिसर) को लतमाना नं. ३१ अथवा कानूनको नवेली नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता परिसर) जिला, अमरकोट गा.वि.स. न.प.ग. अडान नं. ५ (सित नं. ४३४) स्थित किता नं. २२५ को क्षेत्रफल ०-४-०-०-० (बिघा) को र/अथवा तथा सो मालाअनुसार चर्चेको सम्पूर्ण मालागुणतात समेत हुनुपर्नेमा अन्यथा भएकोले माला गर्न गरीएको छ।

 PrIME BANK LTD.
प्रधान मन्त्री विकास बैंक लिमिटेड

तस्वीर : रात्स

म्यानमार र थाइल्याण्डमा मार्च २८, २०२५ मा आएको ७.७ म्याग्निच्युडको भूकम्पपछि बैंककमा भत्किएको भवनको भग्नावशेषमा बेपत्ताहरूको खोजी गरिँदै । बैंककका गभर्नर चाडचाट सिट्ठिपुन्टले उद्धार कार्य तीव्र गतिमा भइरहेको बताएका छन् । भूकम्पले म्यानमार र थाइल्याण्डमा ठूलो भौतिक तथा मानवीय क्षति पुऱ्याएको छ ।

आगलागी सुरक्षा प्रविधिसम्बन्धी अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलन चैत २४ र २५ गते

काठमाडौँ (अस) । नेपालमा आगलागीको जोखिम न्यूनीकरण तथा विद्युतीय सुरक्षा प्रविधिको प्रवर्द्धनको उद्देश्यले अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलन तथा प्रदर्शनी आयोजना हुने भएको छ । एशिया प्यासिफिक सेक्युरिटी एसोसिएसन (आप्सा) नेपालले यही चैत २४ र २५ गते काठमाडौँमा 'फायर सेफ्टी एन्ड इलेक्ट्रोनिक सेक्युरिटी इन्टरनेशनल कन्फरेन्स २०२५' आयोजनाको तयारी गरेको छ ।

अन्तरराष्ट्रिय विज्ञ तथा प्रमुख वक्ताहरू सहभागी हुने बताइएको छ । आयोजकका अनुसार नेपालसहित चीन, हङकङ, इन्डोनेसिया, भारत, जापान, मकाउ, मलेसिया, फिलिपिन्स, सिंगापुर, दक्षिण कोरिया, श्रीलंका, थाइल्यान्ड र भियतनाम गरी १४ राष्ट्रका विज्ञहरू यस सम्मेलनमा आफ्नो प्रस्तुति दिनेछन् । छलफल सत्रहरू, कार्यपत्र प्रस्तुति तथा प्रविधि प्रदर्शनीमार्फत अनि

राष्ट्रिय महासंघ नेपालका कार्यकारी निर्देशक राजेन्द्र कुमार प्याकुरेलगायतले यो सम्मेलन नेपालमा आगलागी न्यूनीकरण तथा विद्युतीय सुरक्षाम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान, नीति निर्माण र प्रविधि हस्तान्तरणमा मार्गनिर्देशक हुने विश्वास व्यक्त गरे । सम्मेलनले अनि सुरक्षाका चुनौतीहरू पहिचान, तिनको

समाधानबारे छलफल तथा नवीनतम प्रविधिहरू अवलम्बन गर्न र नीति निर्माणकर्ताहरू एवं व्यवसायीलाई एउटै मञ्चमा ल्याउने अवसर प्रदान गर्ने बताइएको छ । आयोजकले यसलाई नेपालमा सुरक्षाम्बन्धी रणनीति निर्माणका लागि एक महत्त्वपूर्ण कोसेढुंगाका रूपमा हेरिएको बताएका छन् ।

आगलागी न्यूनीकरण र विद्युतीय सुरक्षाका क्षेत्रमा नवीनतम प्रविधि, प्रवृत्ति तथा उत्कृष्ट अभ्यासबारे जानकारी दिने उद्देश्यले सम्मेलन आयोजना गर्न लागिएको संस्थाले बताएको छ ।

आप्सा नेपालका अध्यक्ष सुनिल कुमारका अनुसार सम्मेलनमा गृह मन्त्रालय, शहरी विकास मन्त्रालय, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, नेपाली सेना, ७५३ ओटै स्थानीय तहका प्रतिनिधि, उद्योग व्यवसाय क्षेत्रका अगुवा, आगलागी तथा विद्युतीय सुरक्षाम्बन्धी विज्ञको सहभागिता रहनेछ । आगलागी न्यूनीकरण र विद्युतीय सुरक्षाका क्षेत्रमा नवीनतम प्रविधि, प्रवृत्ति तथा उत्कृष्ट अभ्यासबारे जानकारी दिने उद्देश्यले सम्मेलन आयोजना गर्न लागिएको संस्थाले बताएको छ ।

सुरक्षा तथा विद्युतीय सुरक्षा प्रविधिहरूमा भइरहेको नवीनतम प्रगतिबारे जानकारी दिने लक्ष्य राखिएको छ । आयोजकका अनुसार नेपालमा हरेक वर्ष आगलागीका घटनाले ठूलो जनधनको क्षति पुऱ्याउँदै आएको छ । सरकारी तथा स्थानीय तहले विभिन्न प्रयास गरिरहेका भए पनि समुदाय स्तरमा चेतना अभिवृद्धि र नवीन समाधानको खोजी अझै आवश्यक रहेको निष्कर्ष निकाल्दै यो सम्मेलन आयोजना गरिएको हो ।

आप्सा नेपालका कार्यक्रम निर्देशक सुरेश श्रेष्ठ, गाउँपालिका

संघीय अस्पतालको आम्दानीको एक प्रतिशत स्वास्थ्य बीमा कोषमा

काठमाडौँ । स्वास्थ्य तथा जनसंख्यामन्त्री प्रदीप पौडेलले संघीय अस्पताल विकास समितिको कुल आम्दानीको एक प्रतिशत स्वास्थ्य बीमा कोषमा जम्मा गराउने निर्णय गरेका छन् । आइतबार मन्त्रिस्तरीय निर्णय गर्दै मन्त्री पौडेलले स्वास्थ्य बीमा ऐनमा व्यवस्था भए पनि हालसम्म सक्रिय नभएको स्वास्थ्य बीमा कोष सक्रिय बनाउने र सो रकम कोषमार्फत नै जम्मा गराउने निर्णय गरेका हुन् ।

अर्थ मन्त्रालयले सहमति जनाइसकेकाले स्वास्थ्य बीमा बोर्डलाई थप सोत प्राप्तिका लागि बाटो खुलेको छ । हालसम्म कोष नै सक्रिय नहुँदा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमार्फत प्राप्त हुने रकम नै कोषको आयस्रोत बनेको थियो ।

मन्त्री पौडेलले स्वास्थ्य

बीमा कोषलाई बलियो पारेर मात्र स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमको प्रभावकारिता वृद्धि गर्न सकिने विश्वास व्यक्त गरे । मन्त्री पौडेलले आगामी दिनमा स्वास्थ्य बीमा सुधार सुफाव कार्यदलको प्रतिवेदनमा आधारित रहेर थप सुधार कार्य सरकारले अघि बढाउने बताए ।

केही समयअघि सार्वजनिक गरिएको बीमा सुधार सुभ्भाव कार्यक्रमको प्रतिवेदनले राज्यबाट वेतन खाने कर्मचारीको तलबको एक प्रतिशत कर्मचारी र बाँकी एक प्रतिशत राज्यले दिनुपर्ने तथा स्वास्थ्यमा असर पर्ने पदार्थको करको रकम कोषमा जाने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने सुभाव दिएको छ । स्वास्थ्य बीमा कोष बलियो पार्न अहिलेको निर्णयले योगदान दिने विश्वास गरिएको मन्त्रालयका प्रवक्ता डा. प्रकाश बुढाथोकीले बताए । रासस

तथ्यांकोवाच

बेसारको विश्व आयात बजार ३४ करोड

सन् २०२३ मा बेसारको विश्व आयात ३४ करोड बराबर रहेको छ । विश्व बजारमा अत्यधिक माग रहेको बेसार क्षेत्रमा नेपालले पनि आफ्नो क्षमता भ्याउने क्षेत्रमा उपस्थिति जनाउन सक्ने रणनीति तर्जुमा हुन आवश्यक छ ।

आयातकर्ता मुलुकहरू	हजार अमेरिकी डलर	सन्तुलन	विश्व आयातमा हिस्सा प्रतिशत	औसत भन्सार दर प्रतिशत
विश्व	३४१,०५७	-४,३४७	१००	
संयुक्त राज्य अमेरिका	५०,८२५	-४५,६३५	१४.९	०
बंगलादेश	३७,५३५	-३१,३५२	११	७.५
भारत	१५,३७९	११७,३५५	४.५	२८.६
जर्मनी	१५,२८१	-६,५६८	४.५	०
इरान, इस्लामिक गणतन्त्र	१४,५२२	-१४,००३	४.३	१०
मलेसिया	१२,९२८	-१२,०५४	३.८	०
मोरक्को	१२,७३०	-१२,७२६	३.७	४.२
चीन	११,३६०	-८,७२३	३.३	१३.८
नेदरल्याण्ड्स	११,२००	२,०८५	३.३	०
संयुक्त अधिराज्य	११,१२०	-९,४२९	३.३	०
साउदी अरेबिया	१०,४०२	-१०,३४७	३	४.५
संयुक्त अरब इमिरेट्स	१०,१३१	-५,५७९	३	४.५
जापान	९,३४७	-७,५८८	२.७	०.३
क्यानडा	७,८११	-७,६४६	२.३	०.३
फ्रान्स	६,९५९	-३,३१४	२	०
ब्राजिल	५,६६१	-५,५७४	१.७	९.५
स्पेन	५,१०७	-६५२	१.५	०
दक्षिण अफ्रिका	५,०६४	-४,६८५	१.५	०
इराक	४,९९८	-४,९९७	१.५	...
इन्डोनेसिया	४,५६९	३,९०४	१.३	४.६
अष्ट्रेलिया	३,९८१	-५९७	१.२	०
लिबिया	३,०४७	-३,०४७	०.९	०
ट्युनिसिया	२,९७८	-२,९६८	०.९	१३.१
ओमान	२,६१९	-२,५८३	०.८	४.५
इटाली	२,६१६	-२,०६३	०.८	०
अल्जेरिया	२,५९३	-२,५९३	०.८	२७.८
रूसी संघ	२,५६७	-२,३८६	०.८	२.२
इजिप्ट	२,३८१	-२,३१५	०.७	१.५
अस्ट्रिया	२,३६८	५५७	०.७	०
स्विट्जरल्याण्ड	२,३४३	-२,२३२	०.७	०.२
बेल्जियम	२,२६८	-२९६	०.७	०
नेपाल	२,२६१	-२,२०२	०.७	१०
पोल्याण्ड	२,१७४	-१,०२४	०.६	०
सिंगापुर	२,१६०	-१,९२३	०.६	०
यमन	१,८०८	-१,८०८	०.५	४.६
कुवेत	१,४०६	-१,६०७	०.५	४.५
टर्की	१,५८४	-८४५	०.५	१९.५
कतार	१,५७५	-१,५७५	०.५	४.५
कोरिया, गणतन्त्र	१,५०८	-१,३३६	०.४	६.३
इजरायल	१,३५९	-१,३३३	०.४	४
जोर्डन	१,२५९	-७७४	०.४	०
पोर्चुगल	१,१७१	-१,०३७	०.३	०
अर्जेन्टिना	१,१७०	-१,१७०	०.३	९.५
जमैका	१,०६५	-५४५	०.३	३४.९
मेक्सिको	१,०४४	-९९६	०.३	१६.१
कोलम्बिया	१,००४	-९५२	०.३	७.३
बहराइन	९९५	-८७१	०.३	४.५

काजाकिस्तान	९२६	-९२५	०.३	२.२
आयरल्याण्ड	९११	-४७६	०.३	०
ताइपेई, चिनियाँ	८४३	-७९२	०.२	०
युक्रेन	८०५	-७५३	०.२	०
रोमानिया	७८५	-७०५	०.२	०
चेक गणतन्त्र	७८१	-५१८	०.२	०
अजरबैजान	७४२	-७४२	०.२	१४.४
डेनमार्क	७२४	-५४६	०.२	०
भियतनाम	७१४	४,४५६	०.२	१४.४
स्वीडेन	७१२	-२०१	०.२	०
थाइल्याण्ड	६६२	७७२	०.२	२५
रवाटेमाला	६५८	-४१०	०.२	८.४
न्यूजील्याण्ड	६३५	-५८०	०.२	१.५
डोमिनिकन गणतन्त्र	५९३	-३६१	०.२	९.१
नर्वे	५६०	-५३०	०.२	०
मौरिसस	५५३	-५५२	०.२	३.८
पाकिस्तान	५४१	२८	०.२	१५.५
हङकङ, चीन	४८४	-४०२	०.१	०
स्लोभाकिया	४६३	-३९३	०.१	०
सिरियाली अरब गणतन्त्र	४५४	-४४६	०.१	९.३
ग्रीस	४३१	-४०२	०.१	०
फिजी	४००	१०,८३६	०.१	४.९
ट्रिनिडाड र टोबागो	३९३	-३९२	०.१	३५.३
हंगेरी	३९१	-३०८	०.१	०
चिली	३८१	-२७३	०.१	३.३
फिनल्याण्ड	३६८	-३४७	०.१	०
माल्दिभ्स	३६४	-३६४	०.१	०
इक्वेडर	३२९	-१९६	०.१	१६.९
लेबनान	३२६	-३१९	०.१	४
स्लोभेनिया	३११	-२६२	०.१	०
बुनाई दारुसलाम	२९७	-२९७	०.१	०
जिम्बाब्वे	२९१	-२९१	०.१	४.५
हाइटी	२८०	-२८०	०.१	०
क्रोएसिया	२७७	-१४२	०.१	०
कोस्टारिका	२६७	-५०	०.१	७.१
फिलिपिन्स	२५८	-२४०	०.१	२.८
लियुआनिया	२५७	-१८३	०.१	०
केन्या	२५६	-१५२	०.१	२३.१
कोट डी आइवर	२५२	-२४१	०.१	१६.५
बुल्गेरिया	२४५	-१२८	०.१	०
अफगानिस्तान	१८८	-१५५	०.१	१०
बोस्निया र हर्जगोभिना	१७४	-१७२	०.१	०
सर्बिया	१७३	-१०८	०.१	४.२
इथियोपिया	१५९	२,९३७	०	२९.७
पनामा	१४९	-१४९	०	०
माल्टा	१३७	-१३७	०	०
इस्टोनिया	१३७	-१	०	०
युगान्डा	१२५	-१०६	०	२३.२
भुटान	११८	-१०६	०	९.८
एल साल्भाडोर	११७	९	०	८.४
उजबेकिस्तान	११३	-१०७	०	८.६
सेनेगल	१०९	-८३	०	१८.८

स्रोत : आईटिसी ट्रेडम्याप